

De ontruimingssoap

Groningen creëerde reality show rondom ontruiming

De standaard-ontruiming van een kraakpand in de Groningse Peperstraat is vorig jaar ontaard in een grootschalige observatie- en inlichtingenoperatie, waarbij burgemeester Rehwinkel de gemeenteraad naderhand heeft voorgelogen.

'De deurwaarder wilde een aantal stukken aan de krakers betekenen en onze assistentie was daarvoor gevraagd. Er werd door de deurwaarder meermalen aangeklopt, maar er kwam geen reactie. [...] Een van de krakers in dit pand is in ieder geval bij rapp. bekend.' (pv 2011018252)

'Inzet verkenner om confrontaties te voorkomen via CHIN. [...] Benadert brandweer en GHOR met verzoek aan te sluiten bij volgende overleg.' (overleg inzake kraakpand Plassania 22 februari 2011)

'Waarom is zo'n grote politiemacht ingezet bij een ontruiming? Waarom zijn de media van tevoren ingelicht? Waar zijn de eigendommen van de krakers gebleven?' (vragen van de SP en GroenLinks in de gemeenteraad van Groningen)

Het Amsterdamse VU-ziekenhuis heeft camera's in de eerste hulp opgehangen voor een reality show. In het programma Echt Scheiden, ook van RTL, wordt de kinderen voor het oog van de camera verteld dat hun ouders uit elkaar gaan. De zucht naar 'echte televisie' is zo groot dat elk deel van het dagelijks leven op de buis wordt vertoond. Het wachten is op De Ontruiming, een reality show over huisuitzettingen en het ontruimen van kraakpanden.

Heineken NV

De gemeente Groningen heeft met deze toekomstige melkkoe van de commerciële omroep vast gedacht de schending van burgerrechten ook maar meteen live uit te zenden, slechts bestemd voor een select publiek dat het overheidskanaal 'cameratoezicht' in zijn pakket heeft zitten. De ontruiming van de panden aan de Peperstraat 12 en 12a in Groningen op 23 februari 2011 werd vastgelegd door een groot aantal mediabedrijven en door de overheid zelf.

Burgemeester Rehwinkel (PvdA) beweerde naderhand in de gemeenteraad dat de ontruiming plaatsvond op de ochtend van de dag waarop een kort geding over diezelfde ontruiming plaats zou hebben, om Heineken tegemoet te komen en ongeregelheden te voorkomen. *'Heineken NV (eigenaar, red.) heeft daarop onmiddellijk zelf een kort geding aangespannen, waarin zij verzocht haar te machtigen tot het toepassen van dwangmiddelen om de ontruiming te kunnen verwezenlijken. [...] Nadat de advocaat van de krakers te kennen had gegeven dat hij zich, door het korte tijdsbestek waarbinnen de zitting was gepland, onvoldoende op de zitting kon*

voorbereiden, is de zitting verplaatst naar woensdag 23 februari 2011, om 15.30 uur.' (antwoorden van Rehwinkel)

Rehwinkel wilde de machtige multinational Heineken niet laten wachten en zette zijn troepen, politie, brandweer, camera bedieners, GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen), in. *'Vervolgens is de politie op woensdag 23 februari, rond 06.30 uur, tot ontruiming overgegaan.'*

Henkie schrijft aan het eind van die middag op een website over kraken in Groningen dat Rehwinkel *'met versterking van onder andere vier bussen ME en een takelwagen zich op intimiderende wijze toegang verschaft tot het kraakpand. Daar trof de ME vier nog slaperige bewoners en hun hond aan bij de kachel met een kopje koffie. Alle straten in de omgeving, waaronder het Kattendiep en het Schuitendiep waren voor de ontruiming van het pand afgezet. De bewoners moesten toezien hoe de politie hun eigendommen wegvoerde in containers.'*

De rechter oordeelde de volgende dag dat de ontruiming onrechtmatig was, maar toen draaiden de camera's van de reality show niet meer. In de sitrap van de commandokamer wordt de gerechtelijke uitspraak als volgt samengevat: *'Alle vorderingen van de krakers zijn afgewezen. Staat wel iets over onrechtmatigheid ontruiming.'* *Who cares*, de uitvoering van de rechtsstaat wordt toch bepaald door de draaiende camera's.

Openbare orde

Dat de overheid zich niets aantrekt van de rechten van krakers komt regelmatig voor, maar dat zij daarvan een show maakt, is nog geen gemeengoed. Volgens Rehwinkel was Heineken NV niet akkoord gegaan met uitstel van het kort geding en is de burgemeester daarom tot ontruiming overgegaan. Een ander punt dat hij in zijn antwoorden aanhaalt is dat de openbare orde in het geding was als de panden niet die ochtend ontruimd zouden worden.

Om zijn argumentatie kracht bij te zetten stelt de 'burgervader' dat *'de deurwaarder op 21 februari 2011, bij haar poging om het pand te ontruimen, op verzet van de krakers was gestuit, en dat nadien meermalen mensen uit de Groninger kraakbeweging in de omgeving van het pand zijn waargenomen.'*

Het verzet bestond uit een emmer vloeistof die een medewerker van de deurwaarder over zich heen kreeg toen hij de deur probeerde te forceren. Niet meteen toegeven aan de deurwaarder en bezoek krijgen van bevriende krakers is voor Rehwinkel voldoende reden zijn extended sterke arm uit de kast te trekken. Ook het inschakelen van de media maakt dan onderdeel uit van de strategie via het zogenaamde 'persalarm'.

In het kader van de totale inzet van het machtsapparaat had de burgemeester ook bevolen het cameratoezicht in de stad te

gebruiken als alziend oog. De waarneming van krakers in de buurt van het pand had tot gevolg dat op 22 februari 2011 unit-chef van de meldkamer Noord Nederland contact opnam met camerabedieneren. In een email van die avond beschrijft de unit-chef de miscommunicatie rond de inzet van het cameratoezicht, de situatie rondom het kraakpand en een laptop van TTI (Tactische en Technische Interceptie).

Alles is geregeld. Er is personele bezetting voor de bediening van het cameratoezicht vanaf 18.00, de vaste camera's kunnen 360 graden draaien waardoor extra camera's van TTI niet nodig zijn en alles wordt opgenomen. *'Ook zouden we alle bewegingen die met het kraakpand te maken hebben vannacht, graag vastgelegd hebben op cd-rom. [...] Vanaf dat tijdstip (start ontruiming om 06.30 uur) willen we graag dat de beelden veilig gesteld worden op cd-rom.'*

Sitrap

Cameratoezicht dat direct wordt ingesteld voor de ontruiming van een kraakpand voordat een kort geding heeft plaatsgevonden. De sitrap (rapport waarin een gedetailleerde beschrijving wordt gegeven van een noodsituatie, red.) van de ontruiming vermeldt in vier pagina's de operatie op de ochtend van 23 februari. Niet alleen de politie bleek in opperste staat van paraatheid, ook de brandweer en GHOR. *'Brandweer en GHOR zijn standby vanaf de posten.'*

Het pand wordt rond de klok in de gaten gehouden. *'Om 23.45 uur heeft een vrouwspersoon het pand verlaten; zij is niet teruggekeerd. Later in de nacht hebben 2 personen het pand verlaten; zij zijn wel teruggekeerd. In ieder geval zijn er dus 2 personen binnen'*, meldt de sitrap op basis van cameratoezicht om 05.30 uur.

Verkenner worden op pad gestuurd, de overheid kijkt in de hele stad mee. *'06.49 Verkenner: drie personen vertrekken op een bakfiets vanaf de v.d. Hoopstraat 1. Twee personen bakfiets Schuitediep. Gaan nu ter voet verder'*, rapporteert de fysieke blauwe macht. *'Kraker FEBO heeft contact gehad met mensen in het pand'*, aldus de interceptie van de communicatie door de TTI om 06.55 uur.

Ondertussen is de ontruiming in gang gezet en wordt de stad gescand op verzetshaarden. *'In Poelestraat vijf krakers aanwezig. Aantal krakers loopt opgefokt rond'*, vermeldt de sitrap. Of de vijf krakers opgefokt zijn of andere personen, blijft onduidelijk want ook op andere plaatsen in de stad worden krakers op de korrel genomen.

'Drie krakers/verdachten worden aangehouden obv noodbevel bij Poelebrug. Zes krakers onderweg richting Rademarkt. Drie krakers aanwezig Oosterstraat/Kleine Peperstraat lopend richting Grote Markt. Krakers staan bij Vera waar men aanbelt. Krakers werden

niet binnengelaten en zijn Vera voorbijgelopen', aldus een serie observaties in de sitrap van 07.32 uur. 'Post Peperstraat/papengang niet ingenomen. Sigme groep (snelle interventiegroepen ME) heeft hier goed zicht en controle op', vervolgt het logboek in de volgende 6 minuten.

De coverage is compleet, ook de media worden in de gaten gehouden om het momentum vast te houden. *'(Nog) geen Youtube films en twitteren doet alleen de pers. Pers: alleen algemene tweets zoals: de politie is aan het ontruimen. Eerste persbericht Dagblad van het Noorden.'* Geen woord over het kort geding dat nog moet plaatsvinden die middag. Ook niet in de media.

Rellerige politie

Het pand is ondertussen ontruimd, maar de rest van de dag blijft het onrustig in Groningen. Niet door de activiteiten van krakers, maar door een hitsige en rellerige politie. *'Bravo onderweg richting Sontweg. [...] Openbare orde posten blijven gehandhaafd. AC: gebeld door VL[...] Krakers onderweg richting pand. Willen weten hoe zij hun spullen terug kunnen krijgen. [...] Bericht doorgeven aan verkenner (Klaas). Romeo's (AE) naar Rademarkt. [...] drie auto's rijden en toezicht houden in de binnenstad. [...] Binnenzijde Guyotplein wordt beveiligd door Parketpolitie. [...] Enkele extra eenheden rondom Guyotplein. [...] Twee SIGME bussen paraat. [...] Informatie verkenner: vijf à zes kraakachtige types ophoudend buiten rondom Guyotplein.'*

Het beeld dat de sitrap oplevert is dat van een losgeslagen apparaat dat naarstig op zoek is naar 'kraakachtige types.' Het lijkt wel alsof het om informatie verzameling gaat, de reality soap als inlichtingenoperatie. Elke relatie met de realiteit lijkt ver te zoeken.

Het is ook vreemd dat burgemeester Rehwinkel in antwoorden op vragen uit de gemeenteraad op 4 juli 2011 zegt dat de CIE (Criminele Inlichtingen Eenheid) een inschatting had gemaakt van 5 tot 40 krakers die het pand zouden verdedigen. Het feit dat het cameratoezicht het pand in de gaten kon houden, dat op 21 februari slechts enkele krakers werden gesignaleerd bij een poging van de deurwaarder het pand te ontruimen én dat de krakers zelf de dag voorafgaande de ontruiming hadden aangegeven het pand vrijwillig te zullen verlaten, lijkt in de beoordeling van de CIE niet te zijn meegenomen.

Dat is vreemd aangezien de sitrap ons laat zien dat de politie de media scherp in de gaten hield, dat er driftig werd getapt om de communicatie met het pand in kaart te kunnen brengen, dat er al een laptop in de commandokamer stond en dat de conclusie 's nachts luidde dat er in ieder geval twee mensen in het pand aanwezig waren. Veertig krakers die zich muisstil houden en niet heen en weer naar de snackbar lopen, lijkt een Groningse illusie.

Waar komt het aantal van veertig krakers die zich zouden hebben verschanst in Peperstraat 12 dan vandaan? Proces verbaal nummer 2010079519-1 betreft het verslag van de politie om te constateren dat het pand op 15 augustus 2010 gekraakt is. *'TP. stonden er een 40 tal personen op ons te wachten. Woordvoester gaf aan dat het pand een jaar geleden ook al gekraakt was geweest. Sinds de vorige kraakactie was er geen bedrijvigheid in het pand geweest. Er was ook geen bouwvergunning aangevraagd wist ze te vertellen.'*

Bij de voorbereiding van de ontruiming is duidelijk het getal veertig in de inlichtingen informatie meegenomen. De opschaling heeft waarschijnlijk ook te maken met de laatste zin uit het pv: *'Rapp. viel op dat het niet om de jonge groep krakers ging, maar meer om de oude garde krakers.'*

Verrassingseffect?

De beslissing om woensdagochtend grootschalig te ontruimen werd een dag eerder, dinsdag 22 februari, genomen. Rehwinkel wekt achteraf de indruk dat er bewust voor is gekozen om het pand te ontruimen nog voordat het kort geding plaats had gevonden, omdat daarmee het verrassingseffect het grootst zou zijn. De krakers gingen er namelijk vanuit dat zij voorafgaande het kort geding niet ontruimd zouden worden.

Het is duidelijk dat deze redenering mank gaat. Als de krakers woensdagochtend niet voorbereid waren op ontruiming, is het onlogisch te veronderstellen dat er zich veertig mensen in het pand zouden hebben verschanst. De enige conclusie die uit het optreden van de Driehoek kan worden getrokken, is dat de politie de situatie heeft aangegrepen om er een soort oefening van te maken en dat tevens de kraakscene gedurende twee dagen uitgebreid met allerlei middelen geobserveerd kon worden.

In zijn brief van 4 juli 2011 ontkent Rehwinkel dat de ontruimingsactie ook bedoeld was voor informatie inwinning. Hij stelt daarin eveneens dat met informatie inwinning het opsporen van strafbare feiten wordt bedoeld. De sitrap laat echter zien dat veel kraakpanden wel degelijk in de gaten werden gehouden om de activiteiten en bewegingen van krakers in beeld te brengen.

In het Deeldraaiboek Chef Informatie Ontruiming wordt tevens een opsomming gegeven van de informatie stromen. *'De afdeling Open Bronnen scant dagelijks het internet op eventuele ontwikkelingen. De Regionale Inlichtingendienst (RID) runt informanten, scant kranten e.d. en onderhoudt contacten met de AIVD. In de uitvoeringsfase zullen zij in die binnenstad de omgeving scannen en dit doorgeven aan het CHIN. De Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE) runt informanten. Verkenners worden ingezet. [...] De voorzijde van het te ontruimen pand kan door middel van de reeds geplaatste camera's in de gaten worden gehouden. De camerabeelden die zijn gemaakt rond de actie zullen worden veilig gesteld. Deze beelden worden ter beschikking gesteld van de afdeling RID.'*

De burgemeester van Groningen heeft gelogen ten overstaan van de gemeenteraad. Het Deeldraaiboek informatie vermeldt namelijk dat de ingewonnen feiten door de RID worden gebruikt '*ten behoeve van het vastleggen van informatie met betrekking tot groepen en hun samenstelling, die vallen binnen de taakstelling van de RID.*' Het gaat niet alleen om een ordelijke ontruiming, maar om het totaal beeld, het zicht op de kraakscene. En de krakers? Hun spullen werden vernietigd na de ontruiming, bye bye rechten.